

Kopstuk

Harken of netwerken?

Wanneer ik deze Kopkrant lees, realiseer ik me opnieuw dat er in het onderwijs in de kop van Noord-Holland een stille revolutie gaande is. Daar waar nog niet zo lang geleden iedere docent of leerkracht zijn eigen ding deed en ieder schoolteam vooral naar binnen gericht opereerde, staat deze krant bol van de contacten tussen docenten en tussen de scholen onderling.

Het bewijst dat de kreet 'doorgaande lijnen' niet meer alleen iets is voor strategisch beleid op papier, maar daadwerkelijk als gedeelde lijnen vorm gaat krijgen.

We opereren steeds vaker en soepeler in netwerken waarin het vooral gaat om kennis en inspiratie delen en inhoudelijke ontwikkelingen sterker maken. Netwerken met collega's uit verschillende organisaties. Dat levert prachtige resultaten op! Hiërarchie speelt hier nauwelijks een rol, professionaliteit des te meer. Wij als bestuurders hebben soms moeite met deze ontwikkeling. Steeds meer beleid en actie ontstaan bottom up, terwijl wij zijn opgeleid en 'groot geworden' met top down.

Het oude harkmodel met uitvoerders en beslissers/bazen blijft vast af en toe nodig, omdat er nu eenmaal besluiten genomen moeten worden. Maar mijn streven is om 90 procent te netwerken en 10 procent te harken. En ik daag alle onderwijsgeevenden en bestuurders uit om met me mee te doen. Zo maken we onderwijs meer passend, meer inspirerend en steeds beter. De kinderen en de jongeren in onze regio zullen er wel bij varen. Alle onderwijsmensen veel netwerkinspiratie en alle lezers veel leesplezier toegewenst.

Jan Bot, voorzitter Samenwerkingsverband Kop van Noord-Holland PO

'We opereren steeds vaker en soepeler in netwerken waarin het vooral gaat om kennis en inspiratie delen en inhoudelijke ontwikkelingen sterker maken'

Op één lijn over de doorgaande lijn

PO/VO dag

Afgelopen oktober ontmoetten PO en VO elkaar tijdens de PO/VO middag van het samenwerkingsverband Kop van Noord-Holland. Door elkaar een kijkje in de keuken te geven en belangrijke thema's te bespreken, worden er stappen gemaakt om de doorgaande lijn te verbeteren. En zo de overstap van groep 8 naar de brugklas voor kinderen makkelijker te maken.

wijze van differentiëren niet kopiëren, maar het VO kan er wel inspiratie uit opdoen.'

Goede stappen
Volgens Bouma is er nog veel werk aan de winkel, maar worden er ook al goede stappen gezet in de regio. Als voorbeeld noemt ze de ELO pilot in Julianadorp waarin kinderen in groep 8 alvast kunnen wennen aan de manier van werken op het VO. Als gezamenlijk aandachtspunt valt vooral de doorgaande lijn in het Engels op. De verschillen in instroom-niveau blijken het voor het VO lastig te maken het Engelse onderwijs goed

af te stemmen. Ook de grote onderlinge verschillen in werkmethodes maken de overstap van het PO naar het VO lastig voor kinderen. 'Praktische afstemming op die gebieden is lastig, maar het scheelt al veel wanneer je in ieder geval op de hoogte bent van elkaars manier van werken en oog hebt voor de verschillen tussen kinderen. Daarover moet je praten, maar vooral afspraken en plannen maken voor een doordacht wen- en opstap-programma. Ik denk dat we daar weer een stukje verder mee gekomen zijn.'

Het doel van de dag was volgens Anneke Bouma, directeur van het samenwerkingsverband VO, vooral om ervaringen uit te wisselen en die om te zetten in concrete acties en afspraken. 'Er moet vooral meer uitwisseling komen tussen het PO en het VO. Iedere keer blijkt weer dat er meer te bepraten is dan vooraf gedacht. Iedereen weet dat er verschillen zijn die de over-

stap voor kinderen lastig maken, maar de kwaliteit van de doorgaande lijn hangt af van je perspectief. Bewustwording en kennis van elkaars werkwijze is al een enorme stap vooruit. Bovendien kunnen PO en VO erg veel van elkaar leren. Tijdens de PO/VO dag zag ik bijvoorbeeld weer hoezeer het VO onder de indruk is van de mate van differentiatie op het PO. Natuurlijk kan het VO de

'Er moet vooral meer uitwisseling komen tussen het PO en het VO'

Partners

PO

Samenwerkingsverband Kop van Noord-Holland
www.swvkopvan noordholland.nl

Flore
Stichting Flore
De heer S. Konst
Postbus 279
1700 AG Heerhugowaard
www.stichtingflore.nl
(072) 566 02 00
s.konst@stichtingflore.nl

GPOWN
Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland
De heer H. Scheffer
's-Molenaarsweg 1
2401 LL Alphen a/d Rijn
www.gpown.nl
(0172) 41 88 30
h.scheffer@gpown.nl

MEERWERF
Stichting Meerwerk
De heer D. Scholte
Timorlaan 45a
1782 DK Den Helder
www.meerwerk.nl
(0223) 65 93 00
ad@meerwerk.nl

SCHOOLTJ
Stichting Schooltj
Mevrouw N. Kant
Postbus 61
1790 AB Den Burg
www.schooltj.nl
(0222) 31 65 16
info@schooltj.nl

Sarkon
Stichting SARKON
De heer G.J. Veeter
Postbus 6040
1780 KA Den Helder
www.sarkon.nl
(0223) 67 21 50
gveeter@sarkon.nl

SURPLUS
Stichting SURPLUS
Mevrouw J. Vosbergen
Postbus 394
1740 AJ Schagen
www.stichtingsurplus.nl
(0224) 27 45 55
j.vosbergen@stichtingsurplus.nl

KOPWERK
Stichting Kopwerk
De heer J. Deckers
Postbus 444
1780 AK Den Helder
www.kopwerk.nl
(085) 273 40 00
info@kopwerk.nl

Comenius
Stichting Comenius
De heer Th. Gauw
Postbus 6032
1780 KA Den Helder
www.abscomenius.nl
(0223) 61 38 64
directie@abscomenius.nl

Partners

PO VO

Stichting Samenwerkings-scholen regio Den Helder
De heer T. Jong
Postbus 6038
1780 KA Den Helder
www.sodenhelder.nl
(06) 15 31 25 82
speciaalonderwijs@live.nl

heliomare
Stichting Heliomare
De heer S. Silvius
Postbus 78
1949 EC Wijk aan Zee
www.heliomare.nl
(088) 920 82 55
info-onderwijs@heliomare.nl

aloysius
Stichting Aloysius
De heer R. Viejou
Postbus 98
2215 ZH Voorhout
www.aloysiusstichting.nl
(0252) 43 40 00
secretariaat@aloysiusstichting.nl

Partners

VO

CLUSIUS COLLEGE
Stichting Clusius College
Mevrouw A. Lugtig-Ouweltjes
p/a Voltastraat 1
1817 DD Alkmaar
www.clusius.nl
(0224) 21 27 25
a.lugtig-ouweltjes@clusius.nl

REGIUS
Stichting Regius College
De heer A. Hoekstra
Postbus 282
1740 AG Schagen
www.regiuscollege.nl
(0224) 29 78 41
directiesecretariaat@regiuscollege.nl

scholen aan zee
Stichting Scholen aan Zee
Sportlaan 38
1782 ND Den Helder
www.scholenaanzee.nl
(0223) 54 03 00
secretariaat@scholenaanzee.nl

Ronduit
Stichting Ronduit
De heer J.M.M. Zijp
Rubenslaan 2
1816 MB Alkmaar
www.ronduitonderwijs.nl
(071) 514 78 33
bestuur@ronduitonderwijs.nl

.txl
Gemeente Texel
Stichting Texel
Mevrouw F.C. Giskes
Emmalaan 15
1791 GT Den Burg
www.texel.nl
(0222) 36 22 16
bestuurlijkassistent@texel.nl

sovon
Stichting Openbaar VO NHN
De heer R. Bijeman
Arubastraat 4
1825 PV Alkmaar
www.sovon.nu
(0227) 51 38 30
rbijeman@wiringherlant.nl

PO VO

PO/VO dag

Regionale aandachtspunten

In opdracht van het samenwerkingsverband is er in de Kop van Noord-Holland een projectgroep Doorgaande Lijn opgezet. In deze projectgroep zitten vanuit iedere regio afgevaardigden van het PO en het VO. Tijdens de PO/VO dag bleek iedere regio zo zijn eigen aandachtspunten en speerpunten te hebben.

Regio Den Helder

Kitty van Loenen, directeur van basisschool 't Tuselant in Den Helder: 'De doorgaande lijn is natuurlijk al jaren een onderwerp van gesprek, maar nu heb ik het gevoel dat de plannen ook steeds inhoudelijker worden. Wat mij vooral is opgevallen tijdens de dag is dat de verhalen vanuit het PO en het VO erg op elkaar aansluiten. We hebben het allemaal over hetzelfde en stellen dezelfde prioriteiten. Dat lijkt mij een hele goede basis om verder te komen.'

In Den Helder bespraken de besprektafels vier onderwerpen:

OSO overdracht

Het digitale overdrachtssysteem OSO blijkt goed te werken, maar er is aan PO én aan VO kant nog een aantal knelpunten op te lossen. Deze besprektafel sprak onder meer door over de presentatie die Eric van der Veeken van het Comenius College eerder die dag gaf. Zijn belangrijkste tip was om OSO niet alleen aan het eind van het jaar, maar gedurende het hele jaar bij te houden. Toch bleven er nog grote en kleine vragen open. Naar aanleiding van de besprektafel werden daarom op 9 en 16 december twee inloopdagen georganiseerd bij het Bedrijfsbureau. De opkomst was groot. Aan de hand van een voorbeeldleerling werd de overdracht nagespeeld, wat voor de aanwezigen veel verduidelijkte.

'Hoogbegaafdheid' en talent

Wat zijn de verschillen en overeenkomsten in aanpak tussen PO en VO? Deze besprektafel bekeek dat aan de hand van de voorbeelden van het voltijds Eureka HB onderwijs op het PO en het deeltijds Uniq XL van het Lyceum aan Zee. Duidelijk werd dat er veel kennis is en er diverse ontwikkelingen zijn. De kennis die PO en VO op deze manier van elkaar opdeden, zal helpen bij het nemen van vervolgstappen. Doel is over dit onderwerp een leerteam te formeren.

Rekenen

Deze besprektafel keek naar waar PO en VO tegenaan lopen bij de overgang van rekenen naar wiskunde. In de praktijk blijkt dat leerlingen die overgang lastig vinden en dat niet zelden de rekenvaardigheid in de midden- en bovenbouw afneemt. Het VO geeft aan veel niveauverschil in kennis- en vaardigheden te zien én veel verschillende manieren van verwerken tegen te komen. Dat laatste komt door de grote variëteit in rekenmethodes op het PO. Naar aanleiding van een eerdere PO/VO dag in september werd al een leerteam Rekenen opgericht. Omdat er naast praten vooral behoefte blijkt aan over en weer in de keuken kijken, maakte het leerteam afspraken om na de kerstvakantie klassenbezoeken te organiseren.

Groep 9

In de ELO-pilot van basisschool de Rank en Scholen aan Zee werken kinderen in groep 7 en 8 in een digitale omgeving aan de belangrijkste zaakvakken en de manier van plannen op het VO. Tijdens de dag spraken zes scholieren over de overgang van PO naar VO. Twee hiervan namen deel aan de pilot. Zij gaven aan dankzij de pilot een stuk zekerder aan het VO te zijn begonnen. Leerlingen die de pilot niet volgden, waren het er over eens: de overgang van PO naar VO moet en kan kleiner. Groep 9 lijkt hiervoor dé oplossing. De pilot valt inmiddels onder het samenwerkingsverband. Afgesproken is dat hij komend jaar wordt uitgebreid naar twee andere scholen en dat groep 9 zich als een olievlek uitbreidt over de regio.

Regio Hollands Kroon

Rogier van Dijk, directeur basisschool de Kei in Hippolytushoef: 'Ik hoop dat er uiteindelijk een echte overgangsfase komt waarbij leerlingen en leerkrachten uit groep 8 en de brugklas, elkaar regelmatig opzoeken en ervaringen uitwisselen. De ontmoetingen tussen VO en PO op dagen zoals deze, zijn daartoe in ieder geval een goede stap. Maar het moet hier niet bij blijven!'

In de regio Hollands Kroon praatten de leerkrachten en docenten uit het PO en VO door over de speerpunten die vorig jaar al waren opgesteld. Het afgelopen jaar zijn die speerpunten uitgewerkt in werkgroepen die onder leiding stonden van een expert vanuit Scholen aan Zet.

Rekenen

De vraag die centraal stond was: hoe lever je kinderen af en hoe ontvang je ze? En zijn eventuele problemen met rekenen/wiskunde op te lossen met gepersonaliseerd leren? Het afgelopen jaar ontwikkelde de werkgroep een document om de doorgaande lijn in het rekenen vast te leggen. Het idee hierachter is dat wanneer er goed zicht is op hoe de kinderen door het PO worden afgeleverd, het VO daar beter op kan aansluiten in het onderwijs. Ook is tijdens de dag gesproken over de mogelijkheid om leerlingen in groep 8 al kennis te laten maken met wiskunde, zoals dat op het VO wordt gegeven.

Engels

Het PO heeft te maken met grote niveauverschillen bij de instroom, wanneer het gaat om het Engels. Sommige basisscholen beginnen in groep 2 al met Engels, andere pas in groep 7. Hoe ga je in de brugklas om met die niveauverschillen? Het afgelopen jaar had de werkgroep moeite om concrete afspraken te maken. Komend jaar gaat de werkgroep kijken op welke gebieden samenwerking tot stand kan komen. Verder heeft de regio gesproken over de digitale overdracht via OSO. Op technisch vlak bleken er nog wel wat haken en ogen, maar over het algemeen werkt de digitale overdracht goed. Er is een aantal concrete afspraken gemaakt, onder meer over het tijdstip en de wijze van overdracht.

Regio Schagen

Tineke de Schepper, lid van het college van bestuur van het Regius College in Schagen: 'Wat mij opviel tijdens de PO/VO dag was de constructieve sfeer. De focus lag niet op wat níet kan, maar vooral op wat wél kan. En op hoe we dat samen kunnen bereiken. Er gaat al heel veel goed, maar er zijn altijd dingen die beter kunnen.'

Voor de regio Schagen stonden zes thema's centraal die voort zijn gekomen uit de PO/VO-dag 2014.

De doorgaande lijn Engels

Insteek was hier vooral het ERK (Europees Referentie Kader), dat bepaalt op welk niveau leerlingen uit het VO moeten uitstromen. Om hier aan te kunnen voldoen, is het voor het voortgezet onderwijs belangrijk te weten op welk niveau kinderen instromen. Dat niveau loopt echter erg uiteen. Besloten is een denktank in te stellen die gaat onderzoeken wat kinderen op het gebied van Engels minimaal moeten beheersen, wanneer zij het VO binnen komen.

De doorgaande lijn Rekenen

Net als bij Engels, loopt het niveau waarop kinderen overgaan van PO naar VO, erg uiteen. Een voorgestelde oplossing is om kinderen op het PO onder te verdelen in verschillende groepen, op basis van hun vervolgkeuze. Daar kan het rekenonderwijs op worden afgestemd. Voor kinderen die na het PO doorgaan naar een beroepsgerichte opleiding, zijn de breuken bijvoorbeeld minder belangrijk. Het zou bijvoorbeeld zinvol kunnen zijn hun rekenonderwijs te focussen op praktisch toepasbaar rekenen. Ook stelde de werkgroep voor om meer materialen uit te wisselen én kennis te delen.

Werken met thema's

Er werden 2 presentaties gegeven van projecten op het VO. Het Regius College vertelde over het werken met Accent en het Clusius College lichtte toe hoe zij op het moment schoolbreed met het thema Marokko aan het werk zijn. Punt van aandacht is hoe zowel het PO als het VO projectmatig kunnen werken én deze manier van werken kunnen verdiepen.

De ELO-pilot op de basisschool de Rank

Net als in Den Helder was er binnen deze regio veel belangstelling voor de ELO-pilot op basisschool de Rank. De pilot werd tijdens de dag gepresenteerd. Het enthousiasme om dit concept regionaal verder uit te breiden bleek groot.

Meerkunners

Novilo, een organisatie die scholen begeleidt bij het onderwijs aan getalenteerde en hoogbegaafde leerlingen, gaf een presentatie over het omgaan met meerkunners. Hoe kunnen talentvolle leerlingen beter tot hun recht komen? Uiteraard speelt de doorgaande lijn hierbij een belangrijke rol. Om dit verder uit te diepen is vanuit het samenwerkingsverband een werkgroep opgericht onder leiding van Johan de Voogd.

Zorgondersteuning

Dit thema was speciaal ingericht voor IB-ers, zorgcoördinatoren en andere leden van Ondersteuningsteams. Doel van deze werkgroep was vooral het over en weer kennis maken. Wanneer de zorgteams van het PO en het VO elkaar kennen, kunnen ze in een vroeger stadium al samenwerken en ook ná de overstap van het PO naar het VO een kind samen blijven volgen.

PO VO

PO/VO dag

Regio Texel

Marcella Engbrenghof, rector OSG de Hogeberg op Texel: 'Een PO/VO dag is leuk, maar ik merk te dat we elkaar zóveel te vertellen hebben dat je echt veel vaker bij elkaar zou moeten komen. We hebben dan ook onder meer afgesproken dat het VO voortaan aansluit bij het Texels schooloverleg, om het contact te waarborgen.'

In de regio Texel werd verder onder meer gesproken over:

De terugkoppeling van de doorgaande lijn

In het VO blijkt vaak dat leerlingen later doorstromen naar een hoger of een lager niveau. Afgesproken is samen te onderzoeken waar de oorzaken hiervoor liggen. In de aard van het advies, het startniveau van de leerling of in het soort onderwijs? Terugkoppeling van het VO naar het PO is hierbij belangrijk.

Rekenen

Leerlingen die op het PO goed presteerden op rekenen, blijken soms op het VO slecht te presteren op wiskunde. Afgesproken is de resultaten te analyseren; hoe presteren de leerlingen op het VO en komt dat overeen met hun prestaties op het PO?

Pedagogisch klimaat

Een aantal basisscholen op Texel hanteert Positive Behaviour Support (PBS). De ervaringen hiermee zijn goed en afgesproken is daarom een projectgroep in te stellen die gaat onderzoeken of het wenselijk en haalbaar is om deze methode op meer of misschien zelfs alle scholen op Texel in te voeren. Het betreft op Texel 7 basisscholen en 1 middelbare school.

Gepersonaliseerd leren

OSG de Hogeberg is de enige middelbare school op Texel. Sinds kort is de school met een pilot gepersonaliseerd leren bezig. Omdat de basisscholen op Texel al veel ervaring hebben met differentiatie in de groep is afgesproken die ervaring te delen met de Hogeberg en zo het proces te versnellen en optimaliseren.